

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **VERITAS-est**
- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *Áttérés vagy megtérés? – Egy református egyházpolitikai dilemma (1844–1921)*
 - *A szovjet hadifogság érdekes iratai*
 - *Az örmény diaszpóra a második világháború után egy magyar levéltári dokumentum tükrében*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

VERITAS-EST

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

eseményt **Dr. Seres Attila** kutatócsoport-vezető moderálja, a beszélgetés résztvevői: **Melkovicsné Dr. Madarász Anita**, ELTE BTK Angol-Amerikai Intézet adjunktusa, Nemzeti Emlékezet Bizottság Hivatalának tudományos főmunkatársa, valamint intézetünk tudományos főmunkatársa, **Dr. Rácz János**.

MEGHÍVÓ

A VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár
tisztelettel meghívja a

VERITAS-ESTEK

történelmi vitasorozat **102.** programjára, amelynek témája:
Magyarország és az angolszász világ a Kádár-korszakban

A beszélgetés résztvevői:

Melkovicsné Dr. Madarász Anita
adjunktus
ELTE BTK Angol-Amerikai Intézet

Dr. Rácz János
tudományos főmunkatárs
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Moderátor:

Dr. Seres Attila
tudományos főmunkatárs, kutatócsoport-vezető
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

 2025. december 2. (kedd), 18.00

 1093 Budapest, Zsil utca 2–4.

 <https://veritasintezet.hu>

 @veritastortenekutatointez7701

Nemzeti
Kulturális
Alap

[Az est ezen a linken is követhető](#)

HÍREK

Ünnepélyes keretek között írta alá együttműködési megállapodását a Színház- és Filmművészeti Egyetem (SZFE) és a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár 2025. november 11-én, az Uránia Nemzeti Filmszínházban. A dokumentumot **Prof. Dr. habil. Sepsi Enikő**, az SZFE rektora és **Prof. Dr. habil. Szakály Sándor**, intézetünk főigazgatója látta el kézjegyével.

2025. november 21-én vette át intézetünk főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor** a Szemere Bertalan Nagydíjat, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaságtól a rendvédelem-történet gondozásában elért kimagaslóan maradandó tevékenységéért.

Intézetünk konferenciaterme ad otthont **Chiovini Ferenc** munkáinak.

Chiovini Ferenc munkásságából eddig ismeretlenek voltak észak-erdélyi freskói. A kiállítás anyaga igazi kuriózum, ugyanis az érdeklődő nagyközönségnek első alkalommal nyílik lehetősége megtekinteni Chiovini Ferencnek a Szolnoki Művésztelepen *több mint 80 évvel ezelőtt*, az észak-erdélyi határvadász-laktanyák (Borsa, Borgóprund, Tihuca, Gyimes, Gyergyótölgyes, Tusnád) részére készült freskóterveit, valamint a hozzájuk kapcsolódó kortörténeti dokumentumokat, vázlatokat és archív fotókat.

A kiállítás katalógusa [itt](#) érhető el.

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

tisztelettel meghívja

Kurucok - borsai freskóterv

CHIOVINI FERENC

(1899–1981)

HÁBORÚBAN HALLGATNAK A MÚZSÁK?

c. kiállítására

A tárlaton bemutatásra kerülnek Chiovini Ferenc murális művészetének eddig ismeretlen alkotásai, az észak-erdélyi határvadász-laktanyák részére 1943-ban készült freskótervek, valamint az ezekhez kapcsolódó kortörténeti dokumentumok, vázlatok és fotók.

A kiállítás *A magyar határőrizet története a honfoglalástól a II. világháború végéig* c. konferencia keretében valósul meg.

A kiállítás nov. 24 és dec. 5 között az alábbi időpontokban látogatható
a VERITAS Történetkutató Intézetben
(1093, Budapest, Zsil u. 2–4)

hétfő	16:00–17:00
(Tárlatvezetés dec. 2) kedd	15:00–16:00
szerda	16:00–17:00
csütörtök	10:00–11:00
péntek	14:00–15:00

Chiovini
családi archívum®

VERITAS
Történetkutató Intézet és Levéltár

Intézetünk főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor** november 23-án töltötte be 70. életévét, amire intézetünk meglepetéskonferenciát és köszöntőt tervezett. Az ünnepelt mit sem sejtett az eseményről, melyre nagyon készültek kollégái és mely igazi ünnep és öröm volt.

ÜNNEPT KONFERENCIA

2025. november 25.
1093 Budapest, Zsil u. 2-4.

10:00-10:10 **Marinovich Endre** - Szakály Sándor köszöntése

I. szekció — elnök: Hermann Róbert

10:10-10:25 **Dubniczky Zsolt** - A palota és címerei

10:25-10:40 **Kárbín Ákos** - A magyar parlamenti ellenzék (később kormánypárt) követelése a Monarchia közös hadseregével szemben (1903–1909)

10:40-10:55 **Schwarzwölder Ádám** - Ferenc József és szárnysegédei

10:55-11:10 **Hammerstein Judit** - Arthur Koestler magyar kapcsolatai

11:10-11:25 **Ujváry Gábor** - Magyar levéltári kutatások Bécsben

11:25-11:40 **Kincses Katalin Mária** - A Rákóczi-kultusz változásai: Horthy Miklós és a fejedelem budapesti lovas szobra

11:40-11:55 **Janek István** - A „Kis Háború” eseményei 1939-ben és annak nemzeti interpretációi

11:55-12:05 **Rövid szünet, az ünneplő úri közönség meggpihen**

II. szekció — elnök: Ujváry Gábor

12:05-12:20 **Dévavári Zoltán** - Dr. Deák Leó Bács-Bodrog vármegyei főispán vértanúsága

12:20-12:35 **Kissné Bognár Krisztina** - Mistelbachtól Kazincbarcikáig. Tiszti „életút” a 2. világháború után

12:35-12:50 **Seres Attila** - Bethlen István szovjet fogságban (1944-1946)

12:50-13:05 **Noszkó-Horváth Mihály** - Csendőrök és családtagjaik sorsa a kárpótlási iratok tükrében

13:05-13:20 **Bertalan Péter** - A „somogyországi” pártelit hálózati kapcsolatai a Kádár-korszakban

13:20-13:35 **Balogh Atilla** - Barabás József csendőr ezredes büntetőügye az '50-es években

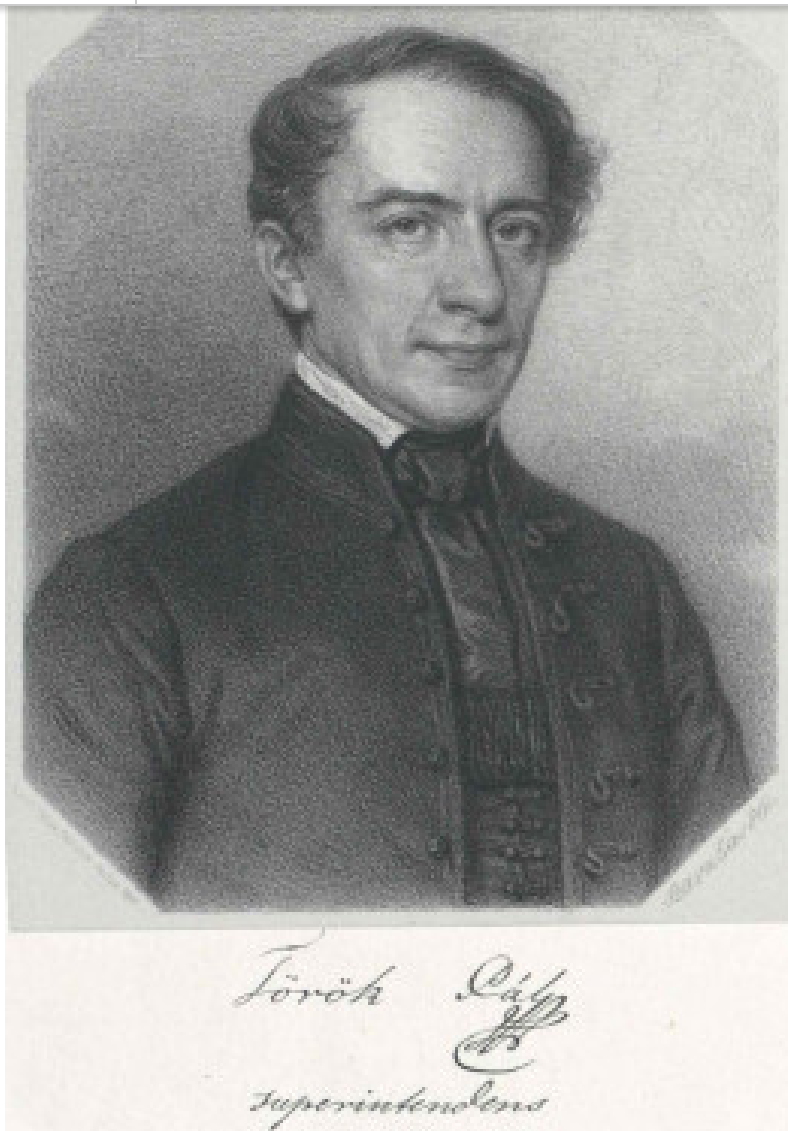
13:35-13:50 **Rácz János** - A VERITAS első tíz éve a sajtó tükrében

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Olvasnivaló

Áttérés vagy megtérés? – Egy református egyházpolitikai dilemma (1844–1921)

Török Pál a protestáns sajtó hasábjain megjelentetett 1845. márciusi 12-i cikkében a református egyház[kormányzat]i újjászületést a *Bibliára*, illetve a *II. Helvét hitvallásra* alapozta volna. Utóbbi tézis olyan értelmű dogmatikai utalást tartalmazott, miszerint az – anabaptistákkal szemben – éppen a hívők kisdedi lelkülete miatt kell a gyermekeket az újjászületés külső jegyében részesíteni, és ezáltal *külsőleg* Isten szövetséges népébe befogadni (XX. fejezet). Természetesen a lelki újjászületésnek a *belső* jele, hogy a hívőben – minden gyengesége mellett és ellenére is – harc és tusakodás folyik a bűn ellen (IX. fejezet). Éppen az isteni megelőző kegyelemnek és az ember jóra irányuló akarata kétségtelen megváltozásának ezt a kettős lelki valóságát nem lehet tagadni az egyházban, vagyis, hogy a keresztségben előzetes reménység szerint kiosztott és egyenlő jogokat biztosító egyháztagság mellett az egyházi tisztségekre való választásnál a hithűségi és az egyházfegyelmi kritériumokat is érvényesíteni kell.

Kép forrása: Wikimedia Commons

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

[Kovács Kálmán Árpád teljes cikke itt olvasható el](#)

MAGYAR VÖRÖSKERESZT TUDÓSÍTÓ IRODA
Budapest, V., Szent István-körút 1. I. 1.

A 472. 5001.
1944. TX-29.

TUDAKOZÓ-LAP

A tudakozó egyén neve és lakcíme: *Kovács György*
III. Szent István körút u. 29.

A kért egyén *Gyulai Kovács*

1. Elő- és utónév: *Gyulai Kovács*

2. Rendirokozata: *---*

3. Születési helye és éve: *Bpest, 1909.*

4. Vallása: *Róm. kath.*

5. Szülőanyja leánykori neve: *Kecseli Anna*

6. Táboriposta száma: *A 472.*

Mikor írt utoljára? *1944. VII. 17.*

Mire kér felvilágosítást?
*Állítólag sebesülten fogságba esett
1944. VII. 23-án ottinai községben*

(Fordíts!)

A szovjet hadifogság érdekes iratai

A szabadságelvönás miatti személyi kárpótlási iratok rendezése során a legnagyobb számban a szovjet hadifogsághoz kapcsolódó kérelmekkel lehet találkozni. A dokumentumok levéltári rendezése során talákoztam egy olyan ügyel, amelynek ismertetésére most sort keríték, mivel a benne szereplő életsors, bár nem egyedi, de

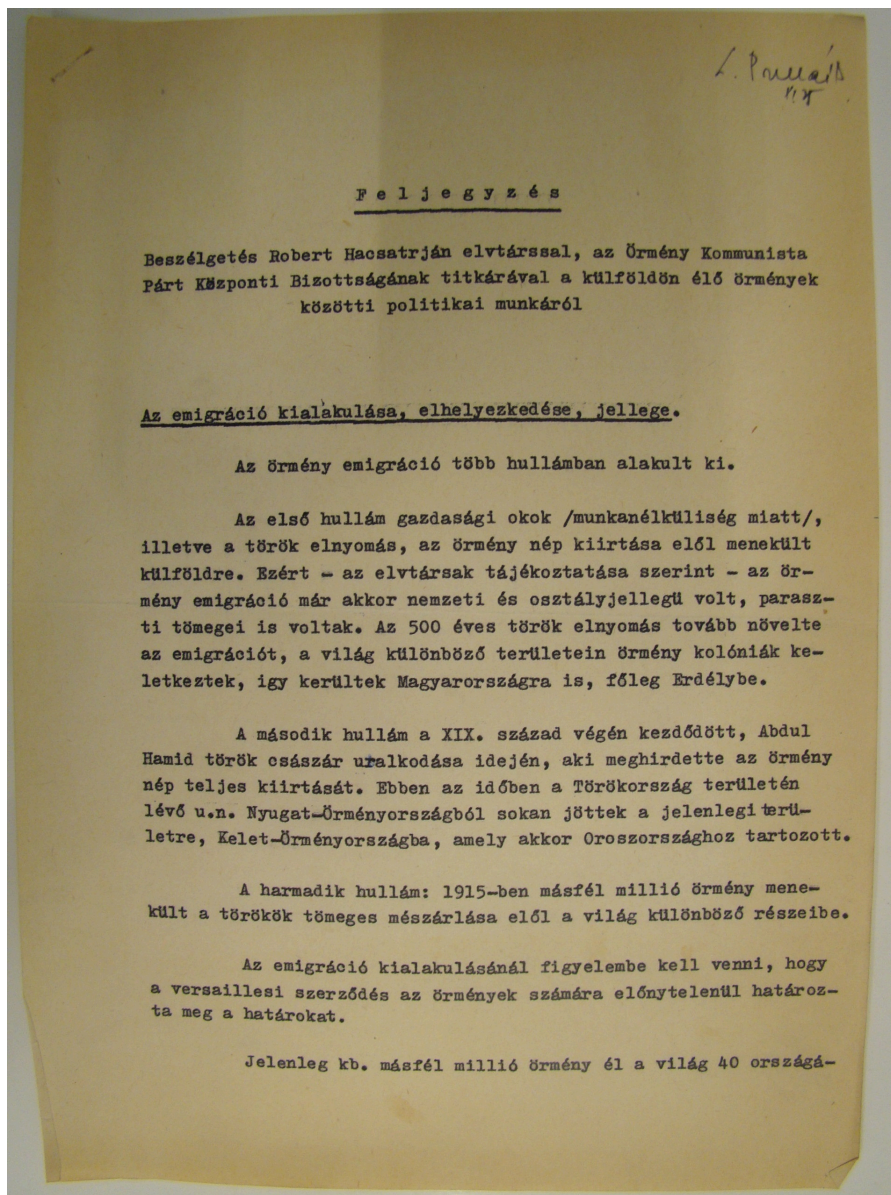
Subscribe

Past Issues

Translate ▼

és szovjet hadifogságba esett. A fogságból 1948-ban tért haza, és megélte a rendszerváltoztatást, így a kárpótlási jogszabályok megszületését is. Szabadságkorlátozása miatt kárpótlási kérelmet nyújtott be, amelyhez csatolta a rendelkezésére álló korabeli okiratok másolatát. A dokumentumok közötti ellentmondás első olvasatban feloldhatatlannak tűnik, de ismerve a korabeli viszonyokat, véleményem szerint teljesen életszerű helyzetről van szó.

[Noszkó-Horváth Mihály teljes cikke itt olvasható el](#)

Az örmény diaszpóra a második világháború után egy magyar levéltári dokumentum tükrében

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

Amikor a történész a levéltárban kutat, gyakran támad olyan érzése, hogy egy vele véletlenszerűen „szembejövő” dokumentum annyira érdekes, hogy szinte önmagától publikálásra „kínálja magát”, és ez elől a csábítás elől a történész még akkor sem térhet ki, ha éppen nem azzal a témával foglalkozik, amiről ez a bizonyos forrás szól. Így jártam én is nemrég. Az írásom apropóját és kiindulópontját adó levéltári dokumentum, amelynek fényképfelvételét mellékelten közlöm, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának külügyminisztériumi archívumában lelhető fel. (A jelzete: MNL OL, XIX-J-1-k, KÜM Admin., 1968/34. doboz, 7262/1/1968. sz.) A dokumentum keletkezésének előzménye az volt, hogy 1968. október 24-től november 3-ig egy 41 főt számláló magyar kulturális delegáció vett részt az Örmény Szovjet Szocialista Köztársaságban (SZSZK) rendezett ünnepségsorozaton, a „Magyar Kultúra Napjain”. Az ilyen kulturális dekadok szervezése megszokott volt a Magyar Népköztársaság (MNK) és a Szovjetunió viszonyában: „vetésforgó” rendszerben hol az MNK kulturális „vívmányait” mutatták be a Szovjetunió valamelyik földrajzi-közigazgatási szubjektumában, hol a Szovjetunió valamely tagköztársasága mutatkozott be a magyar közönség előtt. A delegáció programjáról a hazai napilapok is bőségesen beszámoltak, a leghosszabb, irodalmi ihletésű tudósítást H. Barta Lajos (1935–2011) író, újságíró közölte részletekben a *Magyar Nemzet* november 7-i, 10-i, 14-i és 26-i számában *Jereváni jelentések* címmel.

Kép forrása: Magyar Nemzeti Levéltár Országos levéltára, XIX-J-1-k, KÜM Admin., 1968/34. doboz, 7262/1/1968. sz.

[Seres Attila teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Gazdag ismeretanyag az igazgatásrendészet történetéről

„A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának professor emeritusa, a magyar határőrizet, a magyar rendvédelem történetének ismert kutatója arra vállalkozott, hogy a köztudatban – de a szakmatörténetben is – kevésbé ismert igazgatásrendészet történetét vázolja fel, alapvetően a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara hallgatói számára.” - írja intézetünk főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor** a Honvédségi Szemle 153. évfolyam 2025/5. számában Sallai János könyvéről.

[Szakály Sándor írása a 147. oldalon található](#)

Közép-Európai Közlemények XVIII. évfolyam, 2025 számában intézetünk több tudományos főmunkatársa is közölt írást: **Dr. Janek István**, **Dr. Ligeti Dávid**, **Dr. Orosz László**, valamint intézetünk főigazgató-helyettese, **Dr. Ujváry Gábor**.

[Az írások itt olvashatóak](#)

A császár íróasztala

Megjelent a Múltunk 2025. 3. száma, amelyben intézetünk tudományos főmunkatársa, **Dr. Kárbin Ákos** *A császár íróasztala* címmel írt recenziót.

[Kárbin Ákos írása itt olvasható](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)